

Oosterzele

natuurpunt

België – Belgique

P.B.

9860 OOSTERZELE 1

3/6374

Driemaandelijke nieuwsbrief
Jaargang 17 nummer 4
oktober - december 2010

De zomer is voorbij, de herfst heeft zijn intrede gedaan. Ook wij gaan met de seizoenen mee.

Begin november gaan we op paddenstoelenwandeling in het Drongengoed. Voor de winter definitief zijn intrede doet gaan we een dag aan de slag in het Heidebos en omdat er ook veel werk te verzetten is in het Gondebeek reservaat steken we ook daar een dag de handen uit de mouwen. Traditie getrouw zorgen wij op de werkdagen voor spijs en drank.

Begin december is er naar jaarlijkse gewoonte een avondwandeling met etentje, deze keer in Oudenaarde. Iedereen van harte welkom!

Afsluiten doe ik met een litenatuurtje (www.litenatuurtjes.net):

“Het bos is aan de herfst begonnen. Dat zie je, het bladert langzaam af.”

Tot ziens op één van onze activiteiten!
Barbara

UIT HET NIEUWS

Een kort overzicht van het groot en klein (leuk en triest) natuurnieuws (NDS)

Bossen zorgen voor meer verkoeling dan graslanden

Tijdens hittegolven verlagen bossen hun verdamping, waardoor de atmosfeer extra opwarmt. Tijdens extreem langdurige hitteperioden kunnen bossen daardoor echter langer doorgaan met verdampen, waardoor ze netto juist voor afkoeling zorgen ten opzichte van hun omgeving. Dat blijkt uit onderzoek van onder meer Ryan Teuling van Wageningen University dat gepubliceerd is in Nature Geoscience.

Ryan Teuling werkte voor dit onderzoek samen met klimaatonderzoekers uit diverse Europese landen. De aanleiding voor deze studie waren recente hittegolven in Europa waardoor de vraag naar de invloed van landgebruik op de temperatuur en het klimaat actueel werd. Wetenschappers gingen er tot nu toe van uit dat een gebrek aan neerslag tijdens hittegolven automatisch leidt tot een afname in verdamping. Die afname zou minder zijn voor bossen, omdat bomen met hun diepere wortelstelsels meer water tot hun beschikking hebben. De precieze rol van landgebruik is tot nu toe echter onderbelicht gebleven.

Uit het onderzoek blijkt dat er grote verschillen in verdampingsstrategieën bestaan tijdens hittegolven. Graslanden verdampen meer bij hogere temperatuur en stoppen pas als er geen water meer beschikbaar is. Bossen reageren op hogere temperaturen juist door minder te gaan verdampen, waardoor er meer water beschikbaar blijft. Tijdens kortstondige hittegolven vindt daardoor de meeste opwarming plaats boven bossen, maar bij aanhoudende hittegolven zorgt juist de verhoogde verdamping van graslanden voor een watertekort.

Dit kan leiden tot extreme temperaturen zoals die optraden in Frankrijk in de zomer van 2003. Mogelijk biedt dit mechanisme ook een verklaring voor de extreme hoge temperaturen in de omgeving van Moskou deze zomer. In dit soort extreme situaties zijn het juist de bossen die een koelend effect hebben op het klimaat.

Natuurbehoud heeft een hoge return on investment"

Vandaag wordt het nieuwe rapport van De Economie van Ecosystemen en Biodiversiteit (TEEB) over het biodiversiteitsbeleid van Lokale en Regionale Overheden wereldwijd vrijgegeven. Algemene conclusie luidt dat lokale initiatieven voor natuurbehoud leiden tot financiële besparingen, een boost voor de lokale economie en een verbetering van de levenskwaliteit.

TEEB is een internationaal initiatief ondersteund door het United Nations Environment Programme (UNEP). Doel van de studiereeks is de wereldwijde economische voordelen van biodiversiteit en de stijgende kosten van het verlies ervan in de verf zetten en kennis vanuit wetenschap, economie en beleid integreren, om uiteindelijk tot praktische (beleids)aanbevelingen te komen. TEEB publiceert in totaal vijf rapporten, telkens gericht naar een ander doelpubliek.

Vandaag wordt in Brazilië, India, Japan, Zuid-Afrika en op de Europese Conferentie voor Biodiversiteit in Gent het rapport 'TEEB voor Lokale en Regionale Beleidsmakers' voorgesteld. De publicatie belicht de manier waarop "het welzijn van het menselijke leven kan verbeterd en gevrijwaard worden door rekening te houden met de natuur". Op die manier wil TEEB lokale overheden bewust maken van de werkelijke waarde van hun natuurlijk kapitaal, en een leidraad vormen voor beleidsmakers die de zorg voor biodiversiteit in hun bestuur willen integreren.

Algemene conclusie van het rapport luidt dat rekening houden met ecosystemen in lokale en regionale beleidsvoering uiteindelijk leidt tot financiële besparingen, een boost voor de lokale economie en een verbetering van de levenskwaliteit. "De return on investment is groot", stelt Pavan Sukhdew, onderzoeksleider van TEEB.

"Onze economische activiteiten en menselijk welzijn zijn afhankelijk van een gezonde omgeving, zowel op het platteland als in de steden. De verschillende complexe waarden van het natuurlijk kapitaal hebben op lokaal en nationaal niveau een directe economische impact op ons welzijn en overheidsuitgaven. Veel lokale besturen beginnen dit te beseffen en ondernemen stappen in de goede richting", voegt Sukhdew nog toe.

Voorbeelden van reeds bestaande lokale initiatieven in het rapport zijn onder meer het Nationaal Park de Hoge Kempen en de Melsterbeek in Sint-

Truiden. Dat niet alleen plattelandsgemeenten voor het algemene goed én eigen bestwil natuurbeheer in hun beleid kunnen opnemen, blijkt bovendien uit de case van grootstad Rome: 31 procent van de totale oppervlakte (40.000 hectare) is er beschermd gebied en nog eens 5.000 hectare wordt bestemd als publiek natuurgebied.

Aantal windturbines onshore groeit in Vlaanderen

In Vlaanderen steeg het vermogen van op land opgestelde windturbines met bijna 56 MW tot goed 240 MW in 2009, een toename met 30 procent. Die groeitrend zal doorzetten aangezien de adviesaanvragen bij de Interdepartementale Windwerkgroep verviervoudigden in 2009. Dat blijkt uit het antwoord van Vlaams minister van Energie Freya Van den Bossche (sp.a) op een schriftelijke vraag van Sonja Claes (CD&V).

In Vlaanderen zijn momenteel 147 windturbines operationeel onshore. West-Vlaanderen is met een capaciteit van 89 MW koploper op het vlak van windenergie, terwijl Vlaamse-Brabant aan het staartje bengelt met drie MW. Oost-Vlaanderen (60 MW), Antwerpen (57 MW) en Limburg (29 MW) bevinden zich tussen die twee uitersten. Windenergie is goed voor ongeveer 14 procent van de totale hoeveelheid groene elektriciteit (2.677 GWh) die in 2009 geproduceerd werd.

In verhouding tot de oppervlakte staat er momenteel in Vlaanderen 18 kW per km² windvermogen opgesteld. In Frankrijk is dat vermogen onshore slechts 8 kW per km², maar in Duitsland 72 kW per km² en in Nederland 55 kW per km². In Wallonië waren er eind 2009 145 windturbines operationeel, goed voor een totaal vermogen van 272 MW of 16 kW per km².

Voor hernieuwbare energie legt de Europese Unie aan België een doelstelling op van 13 procent van de verbruikte energie tegen 2020. Windenergie is volgens Vlaams volksvertegenwoordiger Sonja Claes essentieel om de Vlaamse doelstellingen te realiseren. De Marktmonitor die de Vlaamse energieregulator VREG jaarlijks publiceert, toont volgens minister Van den Bossche aan dat de vooropgestelde doelstelling voor groene stroom gehaald wordt voor 2010.

Van den Bossche wijst er in haar antwoord op dat het in het zeer dichtbevolkte Vlaanderen, wegens de beperkt beschikbare ruimte en sterk verspreide bewoning, niet eenvoudig is om geschikte locaties te vinden voor

windturbines. Ze pleit er daarom voor om blijvend werk te maken van het analyseren en wegwerken van de mogelijke belemmeringen voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie in het algemeen en windenergie in het bijzonder.

Vlaanderen zette hiertoe een actieplan op voor het wegwerken van juridische en praktische belemmeringen. De rechtstreekse vergunning van windturbines in agrarisch gebied is één van de maatregelen die de proceduretijd verkort voor het realiseren van windturbines in geschikte locaties in agrarisch gebied. Van den Bossche meent dat er ook over gewaakt moet worden dat de prioritaire locaties in industriegebieden maar vooral in de havens effectief en efficiënt benut worden.

PADDENSTOELEN (MW)

Op 7 november trekken we naar het Drongengoed, een gebied dat bekend staat voor zijn rijkdom aan paddenstoelen. Ter voorbereiding hieronder alvast een beetje achtergrond over deze toch wel bijzondere en veelal onbekende organismen.

Heksen en Kabouters

Vroeger verwonderde men zich over paddenstoelen. Paddenstoelen verschijnen snel zonder dat duidelijk is waar ze vandaan komen. Paddenstoelen werden in verband gebracht met bovennatuurlijke dingen, zoals duivels en heksen. Veel namen herinneren daar nog aan: duivelsei, duivelsbrood, heksenboleet, heksenkringen en elfenbankjes.

Omdat er geen duidelijk oorzaken waren, verzonnen de mensen zelf een verklaring. Heksenkringen zouden ontstaan waar 's nachts heksen gedanst hadden. Elfen gebruikten paddenstoelen om op te zitten: het elfenbankje. Ook de naam paddenstoel verwijst nog naar die verzonnen verklaringen. Padden, zo dacht men vroeger, zijn de huisdieren van heksen en tovenaars. Paddenstoelen zijn hun zitplaatsen.

Geen plant en geen dier

Men wist zo weinig van paddenstoelen, omdat ze anders zijn dan andere levende wezens. Een paddenstoel is zeker geen dier, maar een plant is het ook niet. Ze hebben geen bladgroen om zonlicht op te vangen. Bovendien kunnen ze groeien in het donker. Dit zijn eigenschappen die paddenstoelen onderscheiden van planten. De stof waaruit paddenstoelen zijn opgebouwd komen in het plantenrijk niet voor; het is chitine. Chitine komt wel in het dierenrijk voor, in het pantser van insecten. Wat is een paddenstoel dan wel? Het heeft lang geduurd voordat onderzoekers het antwoord konden geven. Paddenstoelen blijken het zichtbare gedeelte te zijn van een draderige massa die onder de grond of in hout leeft. Samen met de paddenstoel noemt men die massa een zwam. Naast dieren en planten bestaat er dus een derde groep wezens.

Zwammen

Het vasteland werd ruim 400 miljoen jaar geleden veroverd door groene planten, maar zij waren niet de enige organismen die erin slaagden buiten het water in leven te blijven. Uit de wieren in de zeeën ontwikkelden zich ook de zwammen. Omdat zij geen bladgroen bezitten voor het opvangen van zonne-energie kunnen zij dus ook niet hun eigen voedsel maken. De meeste zwammen voeden zich met de weefsels van levende of dode planten en dieren. Zij konden dus pas op het land verschijnen toen de eerste planten en dieren er al waren.

Fungi (fungus ev.)

De Wetenschap heeft de paddenstoel ondergebracht bij de 'fungi', een enorme grote groep van meer dan 100.000 soorten die allemaal gemeen hebben dat zij chlorofyl (bladgroen) missen en daardoor niet in staat zijn de voor hun bestaan noodzakelijke stoffen zelf te maken. Fungi nemen organische stoffen op uit levende of dode delen of produkten van andere organismen en zijn dus typisch heterotroof.

Fungi, schimmels of zwammen zijn in staat om de meest ingewikkelde stoffen af te breken dankzij een 'mycelium' of zwamvlok. Dit is een soort buizenstelsel, enkele duizendsten van millimeters in doorsnede, voorzien van complexe systemen om stoffen af te breken en om te zetten tot voor de zwam bruikbare bouwstoffen. Die dunne buizen noemt men 'hyfen'.

Symbiont: zwam die samenleeft met een plant of dier, terwijl beide daar voordeel van hebben

Parasiet: zwam die leeft ten koste van planten of dieren

Saprotief: afbrekers die op dood hout leven

Symbiont

Vele zwammen leven in symbiose. Dat betekent dat ze een soort levensgemeenschap aangaan met een plant of dier. Ze kunnen zonder hun partner niet overleven. De vliegenschwam bijvoorbeeld leeft in symbiose met de berk. De zwamvlok leeft op de worteltopjes van een berk. De zwam zorgt ervoor dat de wortels van de berk beter voedingsstoffen uit de grond

kunnen opnemen. De berk voedt de zwamvlok met suikers die hij zelf maakt. Zowel de berk als de zwam hebben voordeel van elkaar.

Parasiet

Sommige zwammen en schimmels gebruiken levende planten en dieren als voedsel. Zo is er een schimmel die op levende rupsen leeft. Langzaam verteert de schimmel de rups. Als de rups bijna dood is, vormt de zwam vruchtlichamen. De paddenstoelen groeien dan uit die rups.

Als de vliegenzwam verdwijnt, verzwakt de berk. Parasieten grijpen hun kans en vallen de verzwakte bomen aan. Uiteindelijk gaan de bomen dood. Dan komen de saprofieten die de dode bomen opruimen.

Saprofiet/saprotoof

Het mycelium betreft de voedingsstoffen uit rottende organische resten.

Aan de paddenstoelen die in een bos voorkomen, kun je zien of het bos gezond is. Als er bijvoorbeeld veel vliegenzwammen in een bos groeien, is het een gezond bos.

Als er in een bos veel parasieten of saprofieten zijn, dan is er waarschijnlijk iets mis met het bos.

De paddenstoel

De paddenstoel is niets anders dan het vruchtlichaam (het voortplantingsorgaan van de zwam), waarin of waarop de sporen worden gevormd. Bij sommige zitten die sporen tussen de plaatjes van de hoed, bij andere in de buisjes van de hoed. Maar er zijn ook paddenstoelen die niet meer zijn dan een zak vol sporen, zodra die sporen rijp zijn, verwelkt de zak en barst hij open om de sporen vrij te laten. Meestal gaat er aan de vorming van sporen een geslachtelijk proces vooraf. Het verschijnen van de paddenstoel, dus het vruchtlichaam, is afhankelijk van een groot aantal factoren: voeding, vochtigheid, temperatuur, licht enz.

Voortplanting: het wetenschappelijke verhaal

Veel van de gewone zwammen zijn steeljes-zwammen (basidiomyceten), zo genoemd naar de steeljes waarop de sporen groeien. De levenscyclus van

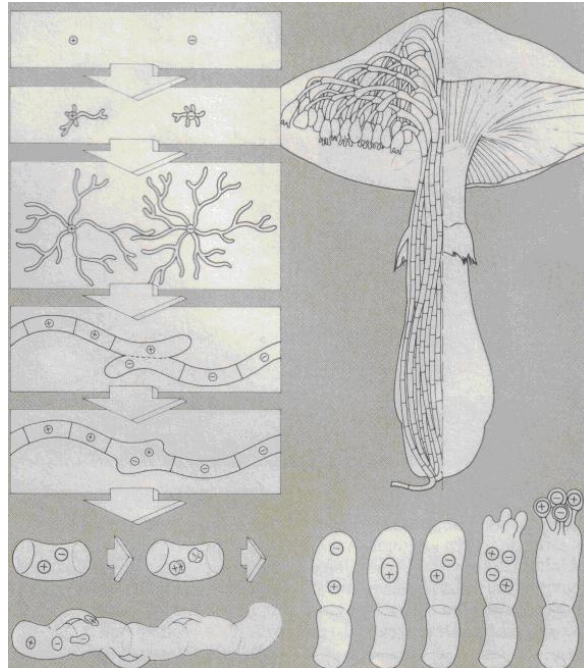

steeltjeszwammen, trouwens van alle schimmels, is minstens zo fascinerend als die van dieren en groene planten.

Twee sporen ('plus' en 'min', elk met de helft van het normale aantal chromosomen) kiemen niet ver van elkaar. Er groeien zwam-draden (hyfen) uit, die een netwerk (zwamvlok, ofte wel mycelium) in de boom vormen. Wanneer zwam-draden uit de twee verschillende zwamvlokken, van dezelfde paddenstoelsoort elkaar raken, lost de celwand op die plaats op. De inhoud (plasma) van de cellen vloeit samen (plasmogamie), maar de kernen blijven gescheiden in de nieuwgevormde cel. Deze cel met twee kernen (dikaryon) deelt zich en vormt een eigen netwerk van zwamdraden. In de cellen, die dit secundair mycelium vormen, blijven de plus- en de min-kernen ook gescheiden. De ene afgesplitste kern gaat door de poreuze celwand naar de nieuw te vormen cel. De andere volgt een omweg via een apart kanaaltje (gesp) tussen de cellen. Uit broedknoppen ontstaan in het najaar de paddenstoelen. Deze vruchtlichamen van de schimmel zijn helemaal opgebouwd uit zwamdraden en die weer uit allemaal van die bijzondere cellen. Op het kiemvlies van de lamellen onder de hoed, groeien eindcellen (basidiën) waarin de kernen versmelten.

Het chromosomen aantal wordt daardoor verdubbeld en uitwisseling van erfelijke eigenschappen is mogelijk. De versmelting duurt heel kort en direkt daarna deelt de cel zich (reductiedeling).

De nieuwe kernen splitsen zich nogmaals en persen zich door de steeljes (sterigmen), die inmiddels op de basidië zijn gevormd, en komen in kleine kamertjes. Die worden afgesloten en, wanneer de spore rijp is, wordt zij afgeschoten.

Minder paddenstoelen

De laatste jaren komen er steeds minder paddenstoelen voor. Eerst kregen mensen die paddenstoelen plukten de schuld. Nu blijkt dat het verdwijnen van paddenstoelen andere oorzaken heeft. Door sterke ontwatering verdrogen bossen en weilanden. Hierdoor krijgt een zwamvlok het moeilijk. Hij maakt dan minder paddenstoelen. Zo leek de bekende vliegenzwam jaren geleden erg zeldzaam. Totdat na een aantal droge zomers een natte volgde. In dat jaar waren er plotseling weer veel vliegenzwammen. In de droge jaren is de zwamvlok gewoon blijven leven zonder paddenstoelen te maken. Pas na veel regen staken de rode paddenstoelen hun hoed uit de grond.

Ook zure regen en het gebruik van kunstmest hebben invloed op het verdwijnen van paddenstoelen. Veel weilanden worden te sterk bemest. Daar kan de zwamvlok van bijvoorbeeld de weidechampignon niet zo goed tegen. Het gevolg: de weidechampignons verdwijnen.

Het plukken is dus niet de oorzaak van het verdwijnen van paddenstoelen, omdat dit de zwamvlok niet aantast. Toch is het beter de paddenstoelen te laten staan. De zwamvlok krijgt dan meer kans sporen te verspreiden.

Vooraf zeldzame paddenstoelen moeten elke kans krijgen om ook elders te kunnen gaan groeien.

Op paddenstoelenjacht

Paddenstoelen kun je het hele jaar door vinden. Alleen als het in de zomer langdurig droog is of het in de winter hard vriest zijn er weinig. Vaak komen ze na een regenbui heel snel tevoorschijn, ze schieten als paddenstoelen de grond uit.... In de herfst vind je andere soorten dan in het voorjaar. In nat weer staan paddenstoelen er altijd mooi bij, je moet het daarom niet erg vinden om nat te regenen. Neem tijdens de zoektochten altijd een opschrijfboekje en een potlood mee. Om de onderkant van de hoed te kunnen bekijken is het handig om een zakspiegeltje te gebruiken, dan hoef je de paddenstoel niet te plukken. Een loep is handig om kleine soorten van dichtbij te bekijken.

Eetbaar, giftig en dodelijk

In landen als Frankrijk, Italië en Duitsland worden veel soorten verzameld om te eten. Daar leren de mensen van vader op zoon en van moeder op dochter welke soorten eetbaar zijn en welke giftig. Er zijn maar enkele soorten gevaarlijk en alleen als je ze eet. Er is maar één soort die algemeen dodelijk is. Dat is de **groene knolamaniet**, maar zelfs die kun je gewoon aanraken.

Chemische wapens

Sporen van zwammen zijn overal aanwezig. Het hangt af van de voedingsbodem, of een spore het ooit tot een zwamvlok brengt. Maar ook van de ruimte, die een zwamvlok tot zijn beschikking krijgt. En daarbij speelt natuurlijk mede de concurrentie tussen verschillende zwamvlokken een rol. Nu is in een laboratoria gebleken, dat in die concurrentiestrijd bepaalde zwamvlokken over een zeer merkwaardig wapen beschikken: een chemisch wapen. Schimmels (zwammen) scheiden tijdens de groei stoffen uit die de groei van naburige zwamvlokken beïnvloeden. Vooral aan de buitenrand van het mycelium worden dikwijls stoffen uitgescheiden, die de groei van naburige bacteriën en van concurrerende zwamvlokken remmen of zelfs stopzetten. Dat levert een terreinwinst voor de overwinnaar; vooral als de concurrenten daardoor afsterven. Dergelijke stoffen noemt men antibiotica; ze worden in de geneeskunde gebruikt om bacteriën in het

menselijk lichaam in hun vermenigvuldiging tegen te werken. Zeer bekend is de penicilline, die in een penseelschimmel voorkomt.

Bron: <http://www.ivnvechtplassen.org>

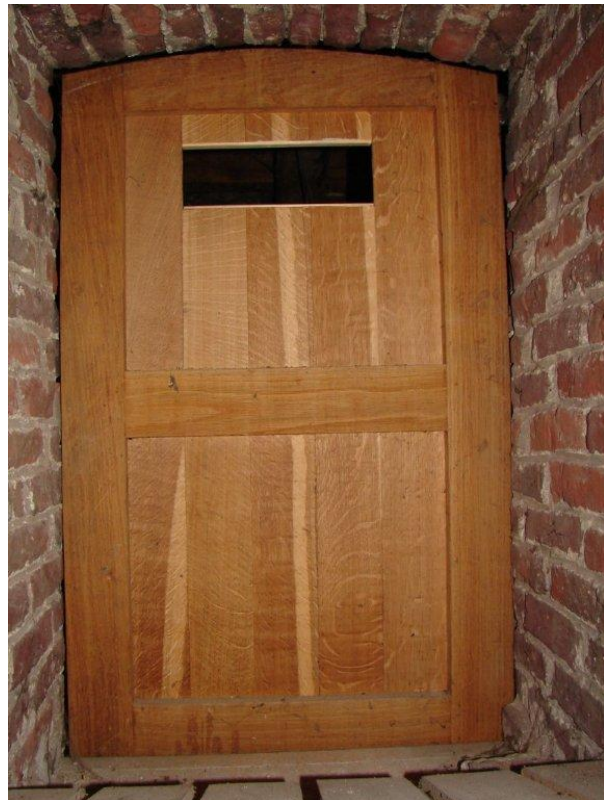
In het recentste nummer van Natuur.blad zat een uitneemkatern met foto's van de 22 meest voorkomende soorten paddenstoelen. Neem eens een kijkje in je tuin wat er zo allemaal te vinden is en geef je waarnemingen door naar aanleiding van het nationale paddenstoelenweekend van 16 en 17 oktober (www.natuurpunt.be/paddenstoelen).

En je bent natuurlijk ook van harte welkom op onze paddenstoelenwandeling op 7 november!

SOORTENBESCHERMING - VLEERMUIZEN (MW)

Een tijdje geleden berichtten we over de plannen om de kerken en bunkers op het grondgebied van oosterzele vleermuisvriendelijk in te richten. Waar de eerste vooral dienst doen als zomerverblijfplaats en broedkamer, zijn bunkers vooral overwinteringsplaatsen.

Ondertussen werden de kerken van Oosterzele en Moortsele onder handen genomen door gespecialiseerde arbeiders en gefinancierd door het Agentschap voor Natuur en Bos in het kader van het europees Life project BATACTION. Deze aanpassingen bestaan voornamelijk uit het plaatsen van invliegopeningen in de duivenwering van de galmgaten (indien aanwezig, anders wordt duivenwering voorzien) , het creëren van enkele microverblijfplaatsen en eventueel het plaatsen of aanpassen van een deurtje aan de zolderruimte. Hieronder enkele foto's.

Momenteel wordt gekeken of ook in Landskouter en Scheldewindeke gelijkaardige aanpassingen kunnen gebeuren. In Scheldewindeke zitten 3 verschillende soorten: *Myotis spec.*, Grootoor en Laatvlieger.

We willen hier toch ook nog eens wijzen op de excessieve belichting van deze monumenten: het is bewezen dat dit erg verstoring werkt op vleermuispopulaties. Een beetje minder vermogen of een kortere duur zou toch zeker aangewezen zijn!

Dit werk is grotendeels de verdienste van David Galens van de vleermuisenwerkgroep van Natuurpunt, tevens bestuurslid van Natuurpunt Bovenschelde.

SOORTENBESCHERMING - STEENUIL (MW)

De komende maanden starten we ook een nieuw soortenbeschermingsproject op rond de Steenuil.

De steenuilen zijn een typische soort van de Vlaamse landbouwgebieden, maar ze krijgen het bij ons steeds moeilijker. Het steenuilenbestand gaat de laatste jaren duidelijk in dalende lijn. Dat heeft vooral te maken met het verdwijnen van een geschikt biotoop voor deze vogels. Nochtans is de aanwezigheid van deze nuttige roofvogel van groot belang, al was het maar om de muizenpopulatie in de kouters onder controle te houden.

Natuurpunt Oosterzele wil de steenuilen in onze gemeente een extra steuntje geven door te voorzien in bijkomende nestplaatsen. Daarnaast nemen we initiatieven om de boomgaarden met hoogstamfruit en de knotwilgenrijen terug te introduceren in ons landschap. Deze maatregelen dragen bij om het biotoop van de steenuil in zijn oorspronkelijke staat te herstellen.

De Steenuil

De Steenuil (*Athene Noctua*) is de kleinste in ons land voorkomende uil. Door de bolle kop en het relatief dikke verenpak lijkt hij groter dan hij is. Met een lichaamsgrootte van 21 - 23 cm en een vleugelspanwijdte van 54 - 58 cm is hij echter nauwelijks groter dan een zanglijster. Steenuilen hebben een gevlekt verenkleed. De bovenzijde is bruin met witte spikkels en de onderzijde witachtig en dicht bruingestreept. De poten zijn lang en wit bevederd. Opvallend zijn de grote ogen met gele iris. Bij mooi weer kan je hem vaak ergens in de luwte zien genieten van het zonnetje.

De Steenuil is een warmteminnende soort die zich in onze streken het liefst vestigt in de

altijd groene weidelandschappen met zijn oude knotwilgen, zijn hoogstamboomgaarden en kleinschalige dorpsranden. Dat levert hem de combinatie van geschikte jachtgebieden in open terrein met het hele jaar door korte begrazen weiden, geschikte zit- en schuilplaatsen en een breed aanbod aan potentiële nestholten in oude fruitbomen en knotwilgen. Jammer genoeg worden dergelijke leefgebieden in Vlaanderen steeds schaarser. Hoogstamboomgaarden worden niet meer onderhouden en afgestorven bomen worden zelden vervangen. Ook het aantal knotwilgrijen neemt gestaag af omwille van het arbeidsintensieve onderhoud. Als strikte holenbroeder die zelf geen nestholte kan maken, kampt de steenuil dan al snel met een schaarste aan geschikte broedplaatsen.

De Steenuil is sterk territoriaal. Dat betekent dat eenmaal een koppel een eigen territorium met een geschikte nestholte hebben bezet, zij daar dan doorgaans hun leven lang blijven. De gemiddelde levensverwachting van een Steenuil is 3 à 4 jaar. Als er geen ongelukken gebeuren met één van de twee partners blijven ze voor de rest van hun dagen

samen.

Steenuilen zijn vooral 's nachts, maar deels ook overdag actief. Dat laatste vooral als er jongen zijn want er zijn dan vele hongerige monden te voeden. De Steenuil heeft een brede voedselkeuze. Hij jaagt vanaf uitkijkposten of op de grond en pakt wat hij te pakken kan krijgen. Op het menu staan kleine vogels, zoogdieren, insecten, regenwormen en amfibieën.

In Vlaanderen begint de eileg in de maand april. Gemiddeld worden 4 eieren gelegd. In voedselrijke jaren zijn dat er soms wel 6 of 7. Pas bij het voorlaatste ei begint het eigenlijke broeden, bij de steenuil is dat een vrouwenzaak. Het mannetje brengt voedsel aan. Na 25 à 28 dagen broeden (dat is ongeveer 5 weken nadat het eerste ei is gelegd) komen de eieren

uit; dan is het inmiddels mei. Rond hun 30ste levensdag wordt het tijd voor de jonge uiltjes om naar buiten te gaan, eerst nog wat voorzichtig maar al gauw met veel levenslust.

Heel goed vliegen kunnen ze in het begin nog niet, maar al klauterend weten ze toch vaak terug te keren in de holte waar ze zijn geboren. Op de grond zijn ze erg kwetsbaar (slecht weer, huisdieren en roofdieren). Door schuilgelegenheid (takkenbossen, een stapel hout, los gestapelde stenen of iets dergelijks) te voorzien in de nabijheid van een

nestlocatie, wordt voorkomen dat deze jonge uilen ten prooi vallen aan honden/vossen en andere natuurlijke vijanden. Nog een week of vijf worden de jongen door de ouders verzorgd, maar eind augustus/begin september worden ze door hen uit het geboortegebied verjaagd en moeten ze op zoek naar een eigen territorium.

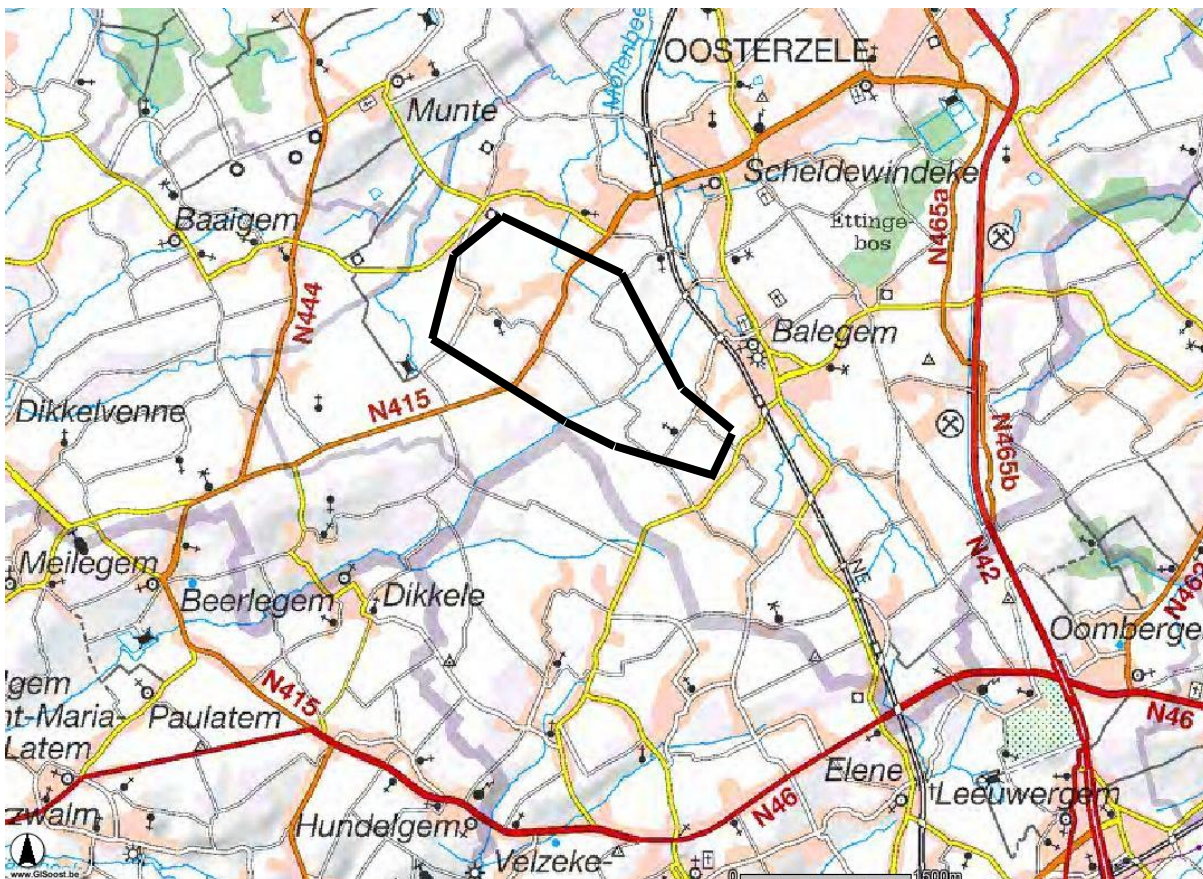
Project concreet

- Inventarisatie

Op 27 februari 2010 werd door een team van vrijwilligers van Natuurpunt Oosterzele een inventarisatie van de Steenuil uitgevoerd in de deelgemeenten Balegem en Scheldewindeke. De soort reageert op nagebootst geluid van een roepend mannetje en wordt zo in kaart gebracht. Het systematisch afspelen van een geluidsband laat toe om een vrij volledig beeld te krijgen van het voorkomen van de soort in het onderzochte gebied. Het onderzoek maakte duidelijk dat diverse Steenuilen hun territorium hebben binnen het gebied dat begrensd wordt door (in wijzerzin):

- Houte (vanaf station Balegem dorp tot gemeentegrens)
- Gemeentegrens tot Gaversesteenweg
- Gaversesteenweg
- Turkenhoek
- Spoorwegbedding tot station Balegem dorp

In een eerste stap willen we de populatie in dit afgebakend projectgebied ondersteunen door middel van een aantal maatregelen. Later kan het project eventueel uitgebreid worden.

Situering van het projectgebied

- Plaatsen van nestkasten

Door bijkomende nestmogelijkheden te voorzien (nestkasten) aan de rand van het geïnventariseerde gebied willen we de Steenuilen in dit gebied meer overlevings- en broedkansen bieden. De locaties (15-tal) werden dusdanig gekozen dat ze op de rand van geschikt Steenuil-biotop liggen, waar geschikte natuurlijke nestgelegenheid schaars is. Eind augustus/begin september worden de jonge steenuilen door hun ouders uit het geboortegebied verjaagd en moeten ze op zoek gaan naar een eigen territorium. Doorgaans blijven ze daarvoor binnen een straal van 10 km. Aangezien het geïnventariseerde gebied al voor het grootste deel bezet is

zullen ze buiten dit gebied moeten migreren om een eigen territorium te bezetten. Op die manier hopen we een steentje bij te dragen tot de verdere verspreiding van deze soort in de ruimere omgeving.

- Voorzien in aanplant van hoogstam-fruitbomen ter ondersteuning van het biotoop van de Steenuil

Tegelijk met het plaatsen van nestkasten zal Natuurpunt Oosterzele acties opzetten om het biotoop van deze roofvogel te herstellen. Concreet komt dit neer op het stimuleren en ondersteunen van de aanplant van kleine landschapselementen, knotrijen en hoogstam-fruitbomen. In de eerste plaats zullen we ons daarvoor concentreren op de directe omgeving van de opgehangen nestkasten, d.w.z. binnen een straal van ongeveer 300 meter, wat neer komt op de grootte van het steenuilterritorium. Nadien kan overwogen worden om ook een aanplanting te voorzien buiten het geïnventariseerde gebied. Natuurpunt zal hierbij advies geven m.b.t. geschikte soorten en variëteiten, hulp bij het aanplanten en tips voor het onderhoud. Afhankelijk van de interesse kan een gezamenlijke aankoop van plantmateriaal overwogen worden (analoog aan de plantgoedacties van bv. sommige regionale landschappen). Voldoende ondersteuning werkt immers drempelverlagend. Aangewezen soorten zijn hoogstam-appel en hoogstam-peer op grazige weiden en zwarte els, wilg en es voor bomenrijen en diverse inheemse heesters voor hagen en struwelen. Waar het plaatsen van nestkasten zorgt voor de onmiddellijke toename van het aantal nestgelegenheden, moet deze actie gezien worden als langetermijn ondersteuning van de doelsoort. Het duurt immers vele (tientallen) jaren vooraleer deze aanplanten nestgelegenheden verschaft.

- Communicatie en sensibilisering

Eigenaars van de locaties die in aanmerking komen voor de plaatsing van een nestkast, worden hiervoor uiteraard persoonlijk aangesproken en gedetailleerd geïnformeerd i.v.m. de objectieven, de verschillende acties en hun timing. Ze ontvangen hiervoor ook een gedetailleerde flyer met informatie. Daarnaast zullen de acties ook aangekondigd worden bij een ruimer publiek via de lokale en regionale media en via de gemeentelijke informatiekkanalen. Uitgelezen momenten hiervoor zijn bij de officiële opstart van het project, bij het plaatsen van de eerste nestkasten of aanplant van plantsoen en vooral ook bij het ringen van de jongen. Bij de

communicatie zal tevens ook aandacht besteed worden aan complementaire initiatieven (bv. subsidiemogelijkheden voor aanplant en onderhoud van kleine landschapselementen).

- Verdere opvolging (controle, ringen, uitkuisen, herstellen)

In het voorjaar van 2011 zal een nestkastcontrole uitgevoerd worden, waarbij de jonge uilen geringd worden. Afhankelijk van het broedseizoen zal dat vermoedelijk in de maanden mei-juni 2011 plaatsvinden. Na het vaststellen van het aantal geslaagde broedgevallen en het aantal jongen zal Natuurpunt Oosterzele het eerste projectjaar evalueren. Deze evaluatie kan resulteren in een mogelijke bijsturing en/of uitbreiding van het project.

Wilt u graag meer weten over dit project of zelf meewerken, neem dan gerust contact met Natuurpunt Oosterzele:

<i>Mathieu Wille</i>	<i>09 231 74 95</i>
<i>Jean-Luc Eggermont</i>	<i>09 362 05 80</i>
<i>Dirk Fiers</i>	<i>09 362 88 14</i>

DE MEIBOOM
bvba bouwonderneming

jef wynants
Aslmoezenijesstraat 1
9860 Landskouter

Tel 09 362 72 47
Gsm 0475 71 41 61
Fax 09 362 29 94
BTW BE 431.511.626
E-mail de.meiboom@pandora.be

NATUURGEBIED GONDEBEEK (JLE)	In deze rubriek berichten we over het natuurgebied van Natuurpunt Oosterzele in Landskouter.
---	---

Uw giften om onze plannen verder uit te werken blijven hartelijk welkom, waarvoor onze dank. Elke gift, hoe klein ook, is welkom op rekening nr. 293-0212075-88 met vermelding "6666 - Landskouter - Gondebeek". Voor giften vanaf 30 euro krijgt u een fiscaal attest.

FIETSEN STEFAN
Balegemstraat 6
9860 Balegem
Tel/Fax 09/362/49/97

Open: Van Maandag tot vrijdag
9u tot 12u en van 14u tot 19u
Zaterdag van 9u tot 19u

WIJ HERSTELLEN ALLE MERKEN !!

Komende activiteiten:

PADDENSTOELENWANDELING (MW)

Zondag, 7 november 2010

Onder het motto “never change a winning team”, zochten we opnieuw Henk Verstraelen aan om ons onder te dompelen in de wereld van zwammen, mycelium, hyfen en sporen. Dit jaar viel ons oog op het Drongengoed (Maldegem/Knesselare).

Met zijn 750 hectare is het Drongengoedbos het grootste aaneengesloten bos van Oost-Vlaanderen. Het is gelegen in het Meetjesland, op het grondgebied van Knesselare en Maldegem. Gemengd bos en heideplanten leven er in harmonie samen. Het bos is heel gekend voor de vele soorten paddenstoelen die er groeien. Ook liefhebbers van nachtvlinders vinden er hun gading.

De ondergrond van het Drongengoedbos bestaat uit een ondoordringbare kleilaag met daar bovenop een dun laagje zand. Hierdoor is de grond minder geschikt voor landbouw. Eeuwenlang was dit gebied dan ook een onherbergzaam heidegebied: het ‘Maldegemveld’. Daar zie je nu nog overblijfselen van. Planten als struikheide, dopheide, ronde zonnedauw en heidekartelblad zijn het levende bewijs van dit rijke heideverleden.

Het Drongengoedbos dankt zijn naam aan de Paters van Drongen (=deelgemeente van Gent) die vanaf de 13^e eeuw het gebied hielpen ontginnen. Deze paters hadden de Drongengoedhoeve als uitvalsbasis. Deze mooie hoeve ligt midden in het bos en is een toeristische trekpleister. In de

18^e eeuw startte men met het herbebossen van het heidegebied met als resultaat het huidige Drongengoedbos.

Roofvogels voelen zich opperbest in dit bos. Wie goed oplet, herkent onder de gevleugelde bewoners o.a. buizerd, torenvalk, sperwer, bosuil, ransuil en boomvalk. Andere opvallende broedvogels zijn de zwarte en groene specht, boomklever en bonte vliegenvanger.

Afspraak: 13u30 aan het rondpunt in Balegem voor carpooling of eventueel om 14u30 ter plaatse (kruising Drongengoedweg en Westvoordestraat te Knesselare-Ursel aan het infobord Domeinbos; Bereikbaar: E40 afrit Aalter, N44 tot aan de lichten te Knesselare daar rechtsaf richting Ursel-Eeklo en na bijna 2 km linksaf de Westvoordestraat en deze volgen tot op het einde)

Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, eventueel een paddenstoelgids, spiegeltje en loep.

Meer info: Mathieu (09 - 231 74 95) of mathieu.wille@gmail.com

DAG VAN DE NATUUR: BEHEERSWERKEN HEIDEBOS
--

Zaterdag, 20 november 2010

Op 20 november is het Dag van de Natuur. Het uitgelezen moment om zelf je steentje bij te dragen aan het natuurbehoud in eigen streek. Natuurpunt Oosterzele gaat dan aan de slag in het Heidebos; een klein bos aan de zuidrand van Balegem dat eigendom is van de gemeente en dat we sedert enkele jaren in beheer gekregen hebben. Op die dag gaan we de houtkant aan de rand van het Heidebos “afzetten”. Dit wil zeggen dat we de struiken kort terugsnoeien om zo het aangrenzende akkerperceel te vrijwaren.

Helpende handen zijn steeds welkom. We spreken af om 9u aan het Heidebos.

Graag een seintje op voorhand wie meehelpt... Wij zorgen voor koffie en boterkoek.

Meer info: Mathieu (09 - 231 74 95) of mathieu.wille@gmail.com

OUDENAARDE BY NIGHT (NDS)

Zaterdag, 4 december 2010

In Gent hebben we door de jaren heen zowat alle avondwandelingen gedaan, zodat het tijd werd om verder te kijken. Mijn oog viel op de stad met een van de mooiste stadhuizen in België, nl. Oudenaarde. De stadsgids verwacht ons op 4 december om 18h00 aan de dienst toerisme van de stad, Glazen huis Hoogstraat 1 te 9700 Oudenaarde. Thema: Oudenaarde by night. Einde wandeling rond 20h00, waarna we gaan eten in een Italiaans restaurant, Arcobaleno. Naar ieders beurs en smaak!

De wandeling en gids zijn gratis, restaurantbezoek uiteraard voor eigen rekening.

Reservatie is verplicht vóór 25 oktober d.m.v. een e-mailtje, te sturen naar: nicolas.de.smedt@telenet.be met daarin het aantal personen dat meegaat. Beperkt tot max. 25 personen.

Meer info: Nico (0496 - 59 77 36)

BEHEERSWERKEN GONDEBEEK (MW)

Zaterdag, 18 december 2010

De afgelopen jaren werden de knotwilgen op de percelen van het Gondebeek natuurgebied systematisch onder handen genomen. Op ... november worden de laatste 5 exemplaren van een lange reeks geknot. Het periodisch (om de 5 tot 8 jaar) knotten is nodig omdat het gewicht van de steeds zwaarder wordende takken anders de bomen dreigt open te scheuren waarna ze op termijn afsterven. Door het herhaaldelijk knotten krijg je bovendien de typische stronken met holtes en gaten waar veel vogelsoorten dankbaar gebruik van maken om in te nestelen.

Indien er voldoende tijd is, wordt ook de Meidoornhaag tussen de knotbomen wat teruggesnoeid.

Zoals steeds wordt er verse soep en brood met beleg voorzien voor de werkers. Wel graag een seintje vooraf zodat we een inschatting kunnen maken van het aantal personen.

Afspraak: vanaf 9u aan natuurgebied Gondebeek (Neerstraat, Gontrode)

Meebrengen: laarzen, handschoenen, eventueel

snoeimateriaal

Meer info: Mathieu (09 - 231 74 95 of mathieu.wille@gmail.com)

Open: Di Woe Do Vr 9 - 12.30u & 14 - 18.30u
Zaterdag 9 - 15.00u

Elke dag vers brood
Vleesvervangers
Vers- en droogwaren
Haar- en lichaamsverzorging

Zoveel mogelijk biologisch

Biologische groenten en fruit

De Patisson

Uitgebreid seizoen gebonden gamma
aan betaalbare prijzen

thuisverkoop

• Houte 35 • Balegem •
tel & fax 09-362 42 97

Thuisverkoop: vrijdag van 15u30 tot 18u30
zaterdag van 9u tot 18u
doorlopend

Biogarantie label door blik controle

... en een terugblik op de voorbije activiteiten:

WANDELING GEZINSBOND (JLE)

Vergezeld van een stralend zonnetje, vertrokken we met een tiental gegadigden op stap doorheen de Kalkense Meersen.

De overzetboot die tijdelijk een andere aanmeerplek heeft vanwege dijkwerken, bracht ons naar het vertrekpunt van deze tocht, die verschillende mensen nog een tijdje in het geheugen zal blijven hangen...

Het gebied biedt steeds in elk seizoen een gevarieerde verscheidenheid aan planten en dieren. Onderweg zagen we de mooi bloeiende reuzebalsemien, druk bezocht door ijverige bijen, witte dovenetel, smeewortel, jonge zomereik en veel meer.

Momenteel zijn er structurele werken aan de gang, die ons van het oorspronkelijke pad deden afwijken, met voor enkele mensen een modderbadje en wegzinkende laarzen tot gevolg... Voor de kleinsten onder ons was dit extraatje graag meegenomen... doch éénmaal veilig aan de overkant, werd besloten de gids niet te lynchen... Het pad door de stuifduinen, een restant van opgewaaid zand uit de ijstijd, was de thuisbasis voor de vele konijnen die zich vlug uit de voeten of was het uit de poten maakten... Ook tientallen parasolzwammen in verschillende formaten voelden zich hier best thuis... Langsheen onze tocht werden we ook vergast op kunstwerken met mooie verzen, her en der verspreid opgesteld in het dennenbos... Op de zonnige stukken langsheen het parcours genoten vlinders, libellen en juffers van de warme middagzon...

Op het einde van de wandeling werd het wijs besluit genomen om het lokale terrasje aan te doen en genietend van een lekkere Orval en een stilaan ondergaande zon sloten we deze aangename namiddag op gepaste wijze af...

KATHEDRALEN VAN DE NOORDZEE (NDS)

Aan de verzamelplaats rondpunt te Balegem was alles nog pijs en vree. Een zacht windje en een klein spatje regen. Sommigen maakten zich al zorgen

dat er misschien onvoldoende windkracht zou zijn om de 'Nele' ons naar de Thorntonbank te laten zeilen.

Eenmaal aan boord gaven we onze ogen de kost! Wat een prachtige replica van een tweemastersloep uit 1905, en te water gelaten in 2005. De sloep weegt 90 ton, waarvan 40 ton loden

ballast. Bij mezelf dacht ik nog: waarom zoveel ballast? Eenmaal de haven uitgevaren kregen een aantal mensen al vlug de 'zeeziekte'. Niet alleen aan het strand was er al een flinke bries, éénmaal écht op zee stond er tussen de 5 à 6 Beaufort! 40 ton ballast was dus écht niet overdreven om het schip overeind te houden! Al vlug kregen we golven over het dek heen, ook was het noodzakelijk zich goed vast te klampen. Want het schip ging ferm op en neer, en was de speelbal van de golven. Ondertussen was ik, samen met nog andere mensen zwaar aan het lijden! Na een martelreis van ca 3 uur kwamen de zes Vestas windmolens in zicht. Vlug vlug een paar foto's genomen voor de Nieuwsbrief en website. (Op dat ogenblik een onmenselijke inspanning). In de verte waren nog 55 windmolens te zien. Blijkbaar staan die op de Blighbank, een project van Belwind. Al zijn het molens die 'maar' 3MW leveren. Deze op de Thorntonbank leveren 6MW. Indrukwekkende toestellen.

Toen heeft de bemanning het schip doen keren om richting haven te varen. De terugreis verliep zo mogelijk nog harder! De zee beukte nog ongenadelijker in op de Nele. Iedereen doornat en afgemat. Na in totaal 6 en een half uur martelgang kwamen we terug in de haven aan. In de sluis konden we verse garnaltjes kopen van amateurvissers. Ook dan waren de zeezieke mensen terug 'normaal'. Niemand had nog zin in een pint, en iedereen haastte zich huiswaarts op zoek naar warmte, rust en...vaste grond onder de voeten.

DE RAT VAN
THOMAS

Deze pagina is er een voor de jongsten onder ons,
maar papa's en mama's mogen gerust meehelpen.

Herfstknutsels

Het stralende herfstweer van de afgelopen weken nodigt uit voor een fikse boswandeling. Neem een zak of tas mee en verzamel alle leuke dingetjes die je op je tocht tegenkomt: mooie herfstbladeren, vogelveren, dennenappels, kastanjes, nootjes, ...

Thuis kan je hier allerlei mooie werkjes mee knutselen. De herfstbladeren kan je beschilderen en tot een collage verwerken. Met kastanjes of eikels en enkele tandenprikkers kan je grappige mannetjes maken.

Een ander leuk idee is om alle spullen te verwerken in een "herfstmobiel". Wat heb je nodig: een enkele stokken en stokjes, dun touw of nylondraad, herfstspullen uit het bos. Eén tak wordt aan twee kanten met een dun draadje opgehangen. Onder aan die stok hang je weer een paar kortere stokjes en daaronder eventueel nóg een paar kleine stokjes. Aan en op die stokjes hang je nu allemaal verschillende voorwerpen uit het bos! Een blaadje van de eik bijvoorbeeld, en aan hetzelfde stokje een dopje en een eikel, enz. De mobiel kan je buiten op het terras hangen of misschien wel in je kamer.

Lid worden van Natuurpunt

Help de natuur in Vlaanderen.

Word met het ganse gezin lid van Natuurpunt.

Het jaarlijkse lidmaatschap per gezin bedraagt 24,00 euro.

Wat krijg ik als lid van Natuurpunt (in 2010)?

- * Een gratis CD met vogelgeluiden
- * De Natuurpunt fiets- en wandelgids met 30 wandelingen in onze mooiste natuurgebieden, boordevol praktische informatie.
- * Vier maal per jaar het kleurrijke ledentijdschrift Natuur.blad.
- * De mogelijkheid om een abonnement te nemen op Natuur.focus, het kwartaalmagazine voor natuurstudie en natuurbeheer of Natuur.oriolus, hét tijdschrift voor de vogelliefhebber.
(Een abonnement voor één van beide kost € 8,50. Voor de twee betaal je slechts € 14,50)
- * Word je lid van Natuurpunt Oosterzele, dan krijg je vier maal per jaar onze nieuwsbrief.
- * Een volledig aanbod van honderden activiteiten in gans Vlaanderen.
- * 10% korting in onze Natuurpuntwinkel.

Hoe word ik lid?

- * Schrijf 24,00 € over op rekeningnummer 001-2270722-28 van Natuurpunt Oosterzele, St. Martensdries 14, 9860 Balegem met vermelding van 'nieuw lid' of vraag een overschrijvingsformulier of een domiciliëringsformulier aan via de website www.natuurpunt.be of bel op 015 - 29 72 50

natuurpunt Oosterzele

Bestuur

Voorzitter	Mathieu Wille	(MW)	09 231 74 95
Secretaris	Bart Van Delsen	(BVD)	0486 - 68 77 01
Penningmeester	Barbara Ooghe	(BO)	09 - 231 74 95
Redactie	Barbara Ooghe	(BO)	09 - 231 74 95
Reservatenwerking	Jean-Luc Eggermont	(JLE)	09 - 362 05 80
Beleidswerking	Pascale Steurbaut	(PS)	09 - 362 40 90
Inventarisatie	Jean-Luc Eggermont	(JLE)	09 - 362 05 80
Algemene werking	Marc De Geyter	(MDG)	09 - 362 01 01
	Nico De Smedt	(NDS)	0496 - 59 77 36
	Marc De Spiegeleer	(MDS)	0499 - 15 76 17

Natuurpunt Oosterzele
St. Martensdries 14, 9860 Balegem
Tel: 09 231 74 95
e-mail: barbara.ooghe@gmail.com

Redactie e-mail: barbara.ooghe@gmail.com

Activiteiten oktober november december 2010**November**

Zondag	06/11/2010	13:30	Paddenstoelenwandeling	Rondpunt Balegem
Zaterdag	20/11/2010	9:00	Beheerswerken Heidebos	Heidebos

December

Zaterdag	04/12/2010	18:00	Oudenaarde by night	Dienst toerisme Oudenaarde
Zaterdag	18/12/2010	9:00	Beheerswerken Gondebeek	Neerstraat Gontrode

FORTIS

PIET VAN DER VEKEN

Scheldewindeke

b.v.b.a.
Kortrijksepoortstraat 216
9000 Gent

Tel. 09 224 32 06
Fax 09 224 30 32
info@copydiscount.be

printen / kopiëren
kringlooppapier / neopapier
ledentijdschriften / cursussen
eindwerken / zelfbediening
kleur / zwart wit
kwaliteit / prijs
open van 09.00 tot 19.00 en
zaterdag van 09.00 tot 13.00
tijdens schoolvakanties van 9.00 tot 17.00